

ЦЕНТР

ГРОМАДЯНСЬКИХ

СВОБОД

РІЧНИЙ ЗВІТ 2016

ЦЕНТР ГРОМАДЯНСЬКИХ СВОБОД

РІЧНИЙ ЗВІТ ДІЯЛЬНОСТІ 2016

АДРЕСА:

м. Київ, вул. Басейна 9г, оф. 28
Електронна пошта: ccl.org.ua@gmail.com

www.ccl.org.ua
www.facebook.com/ccl.org.ua

*Звіт підготовлено
за підтримки Європейської комісії*

Київ 2017

ЗМІСТ

Вступне слово 5

Про Центр громадянських свобод 7

Ініціативи, які координує Центр громадянських свобод. Напрями роботи 9

Євромайдан SOS 11

Кампанія #LetMyPeopleGo 13

Група громадського спостереження «ОЗОН» 17

Платформа «Правозахисний порядок денний» 21

Документування порушень прав людини та злочинів
вчинених в окупованому Криму та на Донбасі 25

Волонтерська премія Євромайдану SOS 28

Щорічна правозахисна премія з прав людини 30

Національна правозахисна НЕконференція 31

Адвокаційна робота 33

Міжнародна адвокація 37

Наші основні досягнення за 2016 рік 39

Платформи в яких ми беремо участь 43

Наша команда 45

Співпраця зі ЗМІ 47

Фінансовий звіт 49

« В цій війні ми не просто захищаємо свої території. Ми також захищаємо свої цінності, тобто обрану нами модель взаємодії влади та людей у їх межах. Перспектива виграти війну і для цього самим перетворитися на Росію не має жодного сенсу. »

ВСТУПНЕ СЛОВО

Україна — чи не єдина держава, котра впродовж кількох років демонструє позитивний тренд. Прагне побудувати стійкі демократичні інститути й загалом орієнтується на європейські стандарти. Успіх на цьому шляху важливий не тільки для України. Він, безперечно, матиме вплив на весь регіон, де свобода в окремих місцях згортається до розмірів тюремної камери. Це зобов'язує чесно й відповідально ставитися до викликів, через які ми на цьому шляху пробуксовуємо.

Перший виклик — реформи. Після Революції Гідності в країні не відбулося перезавантаження політичної системи та зміни еліт. Влада бачить реформи більше як зміну процедур всередині корпораций та встановлення нової підзвітності, а не на як системні зміни практики і підходів роботи. Як наслідок, проведення успішної реформи патрульної служби не синхронізоване зі змінами в інших структурних підрозділах поліції. Реформа судової системи тільки розпочалася, і те, що ми маємо на цей час, є, радше, її імітацією. Темпи

реформування поступово знижуються, і в деяких сферах, як, скажімо, у прокуратурі, спостерігається зворотний процес.

Другий виклик — війна. У відповідь на російську агресію влада вдається до вимушених, часто запізнених, але не завжди пропорційних обмежень прав людини. І тоді ми одержуємо ситуацію, коли усталені практики роботи, помножені на широкі повноваження СБУ, призводять до правового свавілля. Парадоксально, але громадяни України готові добровільно віддати владі те, за що боролися під час Євромайдану, — свободу слова, свободу мирних зібрань, свободу від дискримінації. І тут важливо згадати, що і в цій війні ми не просто захищаємо свої території. Ми також захищаємо свої цінності, тобто обрану нами модель взаємодії влади та людей у їх межах. Перспектива виграти війну і для цього самим перетворитися на Росію не має жодного сенсу.

І третій виклик. Україна тільки вчиться захищати своїх громадян. І, зокрема, тих, які проживають на окупованій території — в Криму

та на Донбасі. Відсутність продуманої політики до окупованих територій тепер може в майбутньому істотно ускладнити реінтеграцію цих територій до складу України, яка рано чи пізно обов'язково відбудеться. Належить перекласти мовою практичних дій слова Олега Сенцова «Моя страна меня не бросит». Україна має посилати чіткий сигнал людям, що вона за них бореться.

Тож наша країна досі перебуває у «тразитному періоді». І це доволі небезпечно. Діє інерція повернення до авторитаризму, що проявляється в різних симптомах. На руку цьому грає часом просто безвідповідальне ставлення владної еліти до викликів.

Питання: чи допоможе ця «енергія Євромайдану» зробити якісний стрибок та вийти із «зони турбулентності» — для світу залишається відкритим.

Голова правління Центру громадянських свобод
Олександра Матвійчук

(Уривки з публікації на сайті газети «Дзеркало тижня», 20 травня 2016 р.
<http://bit.ly/2hbqVM2>)

Центр
Громадянських
Свобод

ПРО ЦЕНТР ГРОМАДЯНСЬКИХ СВОБОД

Центр громадянських свобод (ЦГС) — українська правозахисна організація заснована у 2007 році, метою діяльності якої є просування та утвердження прав людини, демократії й солідарності в Україні та регіоні ОБСЄ задля визнання та збереження цінностей людської гідності.

ЦГС здійснює моніторинг та аналіз законопроектів на відповідність стандартам прав людини, провадить громадський контроль над діями правоохоронних органів, судів та місцевої влади, над розслідуванням злочинів, вчинених під час Євромайдану, займається документуванням політичних

переслідувань в тимчасово окупованому Криму, фіксацією порушень прав людини та воєнних злочинів на Донбасі, просвітництвом у сфері прав людини та демократії, програмами міжнародної солідарності тощо.

ЧОГО МИ ПРАГНЕМО?

1 Щоб гасло «права людини понад усе!» стало реальністю.

2 Щоб в Україні та поза її межами було місце для кожного незалежно від будь-яких ознак: кольору шкіри, мови, віросповідання, статі, сексуальної орієнтації, поглядів тощо.

3 Щоб повага до людської гідності стала справжньою цінністю.

**LET MY
PEOPLE
GO!**

public monitoring

ПРАВОЗАХИСНИЙ
ПОРЯДОК
ДЕННИЙ

М
И
Щ
Е
..Е

A woman in a dark dress stands on the left, presenting to a group of people seated in white chairs. The scene is set in a modern meeting room with large windows in the background. The text is overlaid on a blue diagonal graphic.

ІНІЦІАТИВИ, ЯКІ КООРДИНУЄ ЦЕНТР ГРОМАДЯНСЬКИХ СВОБОД. НАПРЯМИ РОБОТИ

www.euromaidansos.org

ЄВРОМАЙДАН SOS

Євромайдан SOS — ініціатива, створена у відповідь на насильницький розгін мирної студентської демонстрації на Майдані Незалежності 30 листопада 2013 року. Протягом подій Євромайдану волонтери ініціативи працювали в цілодобовому режимі для забезпечення правової та іншої допомоги для переслідуваних учасників протесту по всій Україні.

ЗАФІКСОВАНІ ДАНІ

Згодом, ініціатива розпочала роботу спрямовану на фіксацію порушень

прав людини в Криму та на Донбасі, а також започаткувала кампанію за звільнення українських політичних в'язнів «Let My People Go», яку веде досі.

Є-SOS створили унікальну базу даних про потерпілих в результаті насильницьких дій представників влади, що пізніше стала основою подання про злочини проти людяності до Міжнародного кримінального суду.

Зараз Є-SOS нараховує близько 30 активних волонтерів, які мобілізують свої сили навколо тем захисту прав людини зокрема щодо розслідування злочинів під час Євромайдану, звільнення політичних в'язнів та поширення волонтерського руху.

Є-SOS продовжує щоденно вести свою сторінку у FB — [Євромайдан SOS](#), яка досі нараховує понад 120 тисяч вподобань.

 30
активних волонтерів

120
ТИСЯЧ
вподобань у FB

2000
волонтерів

Під час подій Євромайдану ініціатива нараховувала тисячі волонтерів по всій Україні та закордоном, гаряча лінія приймала щоденно сотні дзвінків, зі сторінки Є-SOS у FB вся країна та світ дізнавались про перебіг подій на Майдані.

**LET MY
PEOPLE
GO!**

www.letmypeoplego.org.ua

СТОПІНКА У FB:

[www.facebook.com/
letmypeoplegoukraine](http://www.facebook.com/letmypeoplegoukraine)

КАМПАНІЯ #LETMYPEOPLEGO

Кампанія **#LetMyPeopleGo** — започаткована для захисту усіх ув'язнених за політичними мотивами громадян України в Росії та окупованому Криму. Ставить за мету звільнення всіх людей зі списку «Let My People Go» та контролює дотримання основоположних прав заручників Кремля, серед яких: свобода від тортур, право на вільний доступ адвоката, надання медичної допомоги тощо.

40 LET
акцій
підтримки

У 2016 році в рамках кампанії проведено близько **40 вуличних і онлайн акцій** як всередині України, так і на міжнародному рівні, а також адвокаційних заходів впливу на українських та іноземних політиків.

ПІДТРИМКА

Є-SOS в рамках кампанії «Let My People Go» надає підтримку сім'ям постраждалих та веде співпрацю з адвокатами, які захищають права незаконно переслідуваних українців.

Кампанію підтримує цілий ряд організацій в Україні та поза її межами.

У 2016 році кампанія опікувалась долею **17 ув'язнених на території Росії та 27 ув'язнених в окупованому Криму**.

Завдяки спільній роботі партнерів кампанії, уряду

України, міжнародної спільноти, а також активності адвокатів, рідних і груп підтримки, **5 українців уже було звільнено з в'язниці**. Усі вони повернулися на територію України.

↑ 22 жовтня 2016 р.

Акція на підтримку Олега Сенцова під час фестивалю кіно у Польщі.

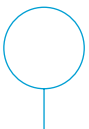

↑ Лондон, 3 вересня 2016 р.

Актори та глядачі Belarus Free Theatre вимагають звільнення Ільмі Умерова, Олега Сенцова та усіх інших заручників Кремля.

17

в'язнів
в Росії

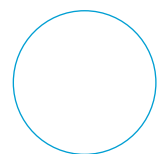
27

в Криму

5

українців
звільнено
завдяки
старанням
кампанії

public monitoring

www.facebook.com/OZON.monitoring

ГРУПА ГРОМАДСЬКОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ «ОЗОН»

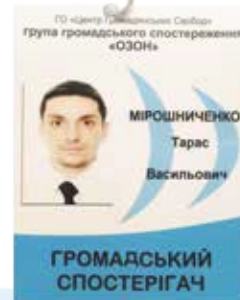
Група громадського спостереження «ОЗОН» — добровільне об'єднання активних громадян — передусім, громадських активістів, юристів, журналістів, які здійснюють якісний громадський контроль за державними органами, а також за ключовими процесами, які відбуваються на лінії зіткнення суспільства та держави, зокрема, під час мирних зібрань та судових процесів.

ЗАВДАННЯ

Громадські спостерігачі — незалежна сторона, вони завжди залишаються поза процесом. Їх завдання — фіксація мирних акцій, допомога у встановленні цивілізованих контактів між демонстрантами й правоохоронцями та допомога у нейтралізації конфліктів, відстеження порушень під час судових процесів.

Волонтери ОЗОНу є видимими для суспільства. Їх легко впізнати за спеціальними жовтими жилетками із написом «громадський спостерігач» та посвідченнями.

ГРОМАДСЬКИЙ
СПОСТЕРІГАЧ «ОЗОН»
«OZON» CIVIC MONITOR

ВОЛОНТЕРИ

ОЗОН нараховує понад **40 волонтерів** в Києві та інших містах України (Краматорськ, Дніпро, Житомир, Львів, Миколаїв, Харків, Одеса).

↓ Київ, 12 червня 2016 р.

Волонтери групи громадського спостереження «ОЗОН» готуються до моніторингу Маршу рівності.

ЗВІТИ

У 2016 році «ОЗОНівці» оприлюднили близько **30 результатів незалежного спостереження** за мирними зібраннями та судовими засіданнями в Києві та регіонах.

На їх основі оприлюднено звіти, зокрема:

ЗВІТ З МОНИТОРИНГУ ЗА ДОТРИМАННЯМ СВОБОДИ МИРНИХ ЗІБРАНЬ. КИЇВ, 9.05.2016 Р. «ПОДІЇ ДОВКОЛА СВЯТКУВАННЯ ДНЯ ПЕРЕМОГИ»

www.bit.ly/2whyx1U

30
результатів
спостереження

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МОНИТОРИНГУ МАРШУ РІВНОСТІ В КИЄВІ, 12.06.2016 Р. ІНФОГРАФІКА:

www.bit.ly/2o5tEFA

Окрім того, активісти групи громадського спостереження «ОЗОН» моніторили засідання Вищої ради юстиції, на яких розглядалися висновки Тимчасової спеціальної комісії із перевірки суддів. Експерти проаналізували **57 висновків** Тимчасової спеціальної комісії та надали оцінку **44 засіданням** Вищої ради юстиції.

За результатами аналізу розроблені рекомендації, що викладені у звітах:

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ГРОМАДСЬКОГО МОНИТОРИНГУ ПЕРЕВІРКИ СУДДІВ, ЯКІ ПРИЙМАЛИ РІШЕННЯ ПРО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН ПІД ЧАС ЄВРОМАЙДАНУ.

www.bit.ly/2wh974x

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МОНИТОРИНГУ СУДОВИХ СПРАВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРОЦЕСАМИ ЛЮСТРАЦІЇ ТА ПЕРЕВІРКИ:

www.bit.ly/2wgs0ED

57

ВИСНОВКІВ

44

засідання

ПРАВОВАХИСНИЙ
ПОРЯДОК
ДЕННИЙ

humanrightsagenda.org.ua

www.facebook.com/zakon.hr

ПЛАТФОРМА ПРАВОЗАХИСНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ

Платформа «Правозахисний порядок денний» — неформальна коаліція правозахисних організацій, що працюють у сфері моніторингу, аналізу та розробки законодавства відповідно до основних засад прав людини та основоположних свобод.

Учасниками Платформи виступають провідні українські правозахисні організації.

Неформальна коаліція об'єднує навколо себе понад **60** правозахисників, експертів, громадських активістів яким небайдужі питання захисту прав людини.

Для опрацювання вузьких тем на базі Платформи створюються робочі групи до яких залучаються також експерти з-поза коаліції.

Члени правозахисної платформи — ППД у 2016 році працювали з такими темами:

- приєднання України до Міжнародного кримінального суду та ратифікація Римського Статуту
- приведення українського кримінального законодавства у відповідність до міжнародного гуманітарного права
- конституційні основи судової реформи
- амністія учасників анти-терористичної операції
- реформа правоохоронних органів
- захист прав внутрішньо переміщених осіб та осіб, що проживають на окупованих територіях тощо

60
правозахисників
та експертів

Для втілення «правозахисного порядку денного» в життя Платформа працює з Верховною Радою України, Комітетами Верховної Ради, Кабінетом міністрів України, Адміністрацією Президента, Генеральною прокуратурою, Міністерством юстиції України, Уповноваженою Верховної Ради України з прав людини та іншими органами державної влади.

Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ

← Київ,
13 липня 2016 р.

*Міжнародний
круглий стіл
«Імплементация
норм
міжнародного
гуманітарного
права та
Римського
Статуту
Міжнародного
кримінального
суду до
національного
законодавства
України».*

У 2016 році Центр громадянських свобод впровадив практику проведення зустрічей правозахисників та експертів щодо проблем, які найбільш гостро постають перед захистом прав людини. Такі зустрічі отримали назву «правозахисні клуби». В правозахисних клубах беруть участь як експерти-члени Правозахисного порядку денного так і інших експертних груп, а також уповноважені особи від органів державної влади.

Правозахисні клуби проводяться з ціллю глибше дослідити проблему та знайти спільні шляхи її подолання. За результатами таких зустрічей експерти об'єднуються в робочі групи для подальшого опрацювання тем, спільно розробляють пропозиції щодо вдосконалення законодавства, публікують заяви, аналітичні довідки тощо.

8 правозахисних клубів було проведено на теми, що найбільше потребували реакції правозахисної спільноти, стосувалися захисту прав людини.

За результатами правозахисних клубів: були розроблені та подані конкретні пропозиції удосконалити законодавство, створювались робочі групи з опрацювання тем та вироблення спільних позицій правозахисників, опубліковані спільні заяви тощо.

ПРАВ
ЗАХИ
СНИХ
КЛУБІВ

«
«
Вже кілька років
я працюю над
документуванням
воєнних злочинів
та злочинів проти
людяності в Криму
та на Донбасі.
Тому для мене
особисто війна
давно не питання
теорії, а питання
особистого досвіду.
Дуже болісного,
мушу відзначити

— голова правління Центру
громадянських свобод
Олександра Матвійчук

ДОКУМЕНТУВАННЯ ПОРУШЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЗЛОЧИНІВ ВЧИНЕНИХ В ОКУПОВАНОМУ КРИМУ ТА НА ДОНБАСІ

Після подій Євромайдану, вже третій рік Центр громадянських свобод продовжує роботу спрямовану на фіксацію порушень прав людини в Криму та на Донбасі.

Йдеться насамперед про серйозні міжнародні злочини, вчинені в рамках політики держави або організації відповідно до ст. 5 Римського статуту Міжнародного кримінального суду – геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, агресія або ж злочини проти миру.

Випадки вбивств, незаконного позбавлення волі, тортур, зґвалтувань та цілої низки інших порушень прав людини на Донбасі та в Криму можуть бути кваліфіковані як міжнародні злочини.

Не буває справжнього миру без встановлення справедливості. Фіксація інформації про порушення прав людини та вчинені злочини дуже важлива.

ЦГС спільно з партнерами підготував цілий ряд звітів про порушення прав людини та вчинені злочини на окупованих територіях — в Криму та на Донбасі.

Всі дослідження були передані до компетентних органів державної влади з метою отримання належної реакції на їх результати. Також деякі матеріали передані до Міжнародного кримінального суду в якості доказів про порушення прав людини та вчинення воєнних злочинів.

«ТІ, ЩО ПЕРЕЖИЛИ ПЕКЛО: СВІДЧЕННЯ ЖЕРТВ ПРО МІСЦЯ НЕЗАКОННИХ УВ'ЯЗНЕНЬ НА ДОНБАСІ»*
www.bit.ly/2wiiS2f

* Видана завдяки роботі коаліції громадських організацій та ініціатив «Справедливість заради миру на Донбасі»

«ЗАРАДИ ІМЕНІ ОДНОГО. ПОШУК БЕЗВІСТІ ЗНИКЛИХ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕВІПІЗНАНИХ ЖЕРТВ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В ДОНЕЦЬКІЙ ТА ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ»
www.bit.ly/2witn5B

«КРИМ: ХРОНІКИ ОКУПАЦІЇ (БЕРЕЗЕНЬ 2015 — ЛЮТИЙ 2016). ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ОКУПОВАНОМУ КРИМУ»
Випуск 1: www.bit.ly/2zpYSwD
Випуск 2: www.bit.ly/2zq7jb4
Випуск 3: www.bit.ly/2zozEP3
Випуск 4: www.bit.ly/2zqOzrZ

«У ПОШУКАХ СПРАВЕДЛИВОСТІ». РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОРУШЕННЯМ ПРАВА НА ЖИТТЯ, ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ, СВОБОДУ ВІД ТОРТУР, ВЧИНЕНИХ В ЗОНІ АТО: НЕДОЛІКИ РОБОТИ СЛІДЧИХ ОРГАНІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРАВОЗАХИСНИКІВ
www.bit.ly/2wiii4z

«ПРАВСУДДЯ В ЕКЗИЛІ». ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД НА СХОДІ УКРАЇНИ ВКЛЮЧНО З ТЕРИТОРІЄЮ НЕПІДКОНТРОЛЬНОЮ УКРАЇНСЬКОМУ УРЯДУ
www.bit.ly/2wje38V

КОМПІЛЯЦІЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДОПОВІДЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ТРЕТІЙ ЦИКЛ УПО, УКРАЇНА
www.bit.ly/2wjgxUS

«ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛГБТИ В КРИМУ І ДОНБАСІ: ПРОБЛЕМА ГОМОФОБІЇ НА ТЕРИТОРІЯХ, НЕПІДКОНТРОЛЬНИХ УКРАЇНІ»
www.bit.ly/2wjgqIC

«ПІВОСТРІВ СТРАХУ: ХРОНІКА ОКУПАЦІЇ І ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В КРИМУ» — ВИДАННЯ ДРУГЕ
Збірка фактів щодо порушення прав людини в окупованому Криму в період з лютого 2014 по лютий 2016 рр.
www.bit.ly/2zzPxCv

ЦГС ТАКОЖ ЗАСНОВНИК ТА ОРГАНІЗАТОР ТАКИХ ПОДІЙ:

ВОЛОНТЕРСЬКА ПРЕМІЯ ЄВРОМАЙДАНУ SOS

110
волонтерів
було
НОМІНОВАНО
у 2016

Щороку після Революції Гідності, 30 листопада, «Євромайдан SOS» відзначає «звичайних людей, які роблять надзвичайні речі».

Масштабний волонтерський рух став визначальною відповіддю на виклики з якими зіштовхнулася Україна під час Євромайдану, а пізніше у боротьбі з російською збройною агресією.

Волонтерська премія Євромайдану SOS заснована з ціллю виразити вдячність людям, завдяки яким країна вистояла в найтяжчі часи, а також задля популяризації та підтримки волонтерського руху.

У 2016 р. було номіновано понад 110 волонтерів з усієї країни та з-за кордону, що займаються волонтерською діяльністю у різних сферах: забезпечують потреби військових, проводять реабілітацію поранених учасників бойових дій, турбуються про дітей-сиріт, розвивають українську мову, допомагають хворим, проводять соціалізацію внутрішньо переміщених осіб тощо.

ЗВИЧАЙНІ ЛЮДИ, ЯКІ РОБЛЯТЬ НАДЗВИЧАЙНІ РЕЧІ

ЛАУРЕАТАМИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ПРЕМІЇ ЄВРОМАЙДАНУ SOS У 2016 РОЦІ СТАЛИ:

Антон Дубішин
своїми виступами
у госпіталях підтримує військових

Ірина Гук
невтомно трудиться
для забезпечення українських вояків

Людмила Глондар
бореться за звільнення людей,
які потрапили в полон,
серед яких її рідний брат

Аскольд Наумець
80-річний волонтер наполегливо проявляє
небайдужість та жертвність в тому, щоб допомагати
іншим за що отримав приз глядацьких симпатій

ЩОРІЧНА ПРАВОЗАХИСНА ПРЕМІЯ З ПРАВ ЛЮДИНИ

↑ 10 грудня 2016 року

Вперше присуджена Геннадію Щербаку, який створив унікальну базу даних з 7-ми тисяч справ про воєнні злочини на Сході України. Нагороду вручили під час відкриття Національної правозахисної НЕконференції у м. Києві.

Щорічна правозахисна премія з прав людини — всеукраїнська премія започаткована коаліцією правозахисних організацій «Правозахисний порядок денний» для популяризації цінностей прав людини, правозахисної роботи та її підвищення її суспільної значимості. Премія присуджується за видатні здобутки у сфері захисту прав людини.

НАЦІОНАЛЬНА ПРАВАЗАХИСНА НЕКОНФЕРЕНЦІЯ

Національна правозахисна НЕконференція — всеукраїнський правозахисний захід, що відбувається в дні річниці прийняття Загальної декларації прав людини, покликаний стати майданчиком для зустрічі представників громадськості та органів державної влади задля осмислення актуальних викликів, що пов'язані з захистом прав людини в Україні та світі.

У 2016 році НЕконференція відбулась у форматі майстерень де учасники обговорювали, як вирішити конкретні правозахисні проблеми.

На основі напрацьованих рекомендацій розроблений т.зв. «правозахисний порядок денний», що покликаний стати об'єднуючим документом проактивної позиції платформи «Правозахисний порядок денний».

← Київ,
10 грудня 2016 р.

Коллективне фото учасників та гостей Національної правозахисної НЕконференції.

Для досягнення
цілей ми шукаємо
все нові і нові
методи,
які роблять
наші аргументи
зрозумілими
та переконливими

АДВОКАЦІЙНА РОБОТА

Центр громадянських свобод у своїй роботі активно застосовує методи так званої «інноваційної адвокації». Серед найбільш яскравих прикладів наступні:

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ФІЛЬМ ПРО ПІДВАЛИ В ЯКИХ УТРИМУЮТЬ ПОЛОНЕНИХ НА ДОНБАСІ В ТЕХНОЛОГІЇ VR (ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНОСТЬ)

Розробляється разом з групою польських ІТ-спеціалістів та є частиною адвокаційної кампанії, спрямованої на звільнення всіх незаконно утримуваних полонених у підвалах ОРДЛО, що ведеться Центром громадянських свобод. Фільм буде показуватись в Україні та поза її межами. Перебуває на завершальній стадії розробки.

АКЦІЯ НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ В ЄВРОПАРЛАМЕНТІ

Народні депутати України висловили протест проти незаконного утримання українських політичних

↑ Брюссель, 2 березня 2016 року.

Акція підтримки українських політичних в'язнів під час українського тижня в Європарламенті.

в'язнів Російською Федерацією вдягнувши футболки з їхнім зображенням. Акція відбулася в межах кампанії «Let My People Go» під час українського тижня в Брюсселі, що відбувся на початку березня 2016 року.

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ВІДЕОРОЛИК «KHADIJA IS FREE – FREE ALL POLITICAL PRISONERS!».

Створений задля інформаційного впливу необхідного для звільнення політичних в'язнів Азербайджану www.bit.ly/2yGTuF2

ФОТО-ФЛЕШМОБ ЗА УЧАСТІ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ З ВИМОГОЮ РАТИФІКУВАТИ РИМСЬКИЙ СТАТУТ ТА АКЦІЯ З РОЗМІЩЕННЯМ БАНЕРУ В ЗАЛІ ЗАСІДАНЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ.

Заходи відбулись напередодні прийняття змін до Конституції України в частині правосуддя з метою недопущення відтермінування ратифікації Римського статуту на три роки. www.bit.ly/2yGnalD

МУЗИЧНИЙ ФЛЕШМОБ ПІД ПІСНЮ ДЖОНА ЛЕННОНА «IMAGINE».

У звичайний літній день, серед людного

Києва музиканти вдягнені у футболки з надписом «Права людини понад усе!» виконали пісню «Imagine» Джона Леннона, яка закликає до миру та руйнування будь-яких кордонів між людьми. Флешмоб відбувся з метою популяризації теми прав людини серед населення. www.bit.ly/2yGTuF2

ФОТОВИСТАВКА ПРИСВЯЧЕНА СУДОВИМ ПРОЦЕСАМ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ГРОМАДЯНАМИ, ЯКИХ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ У РОСІЇ З ПОЛІТИЧНИХ МОТИВІВ «СУД АБСУРДУ».

На представлених знімках зображені драматичні моменти судових процесів справ «в'язнів Кремля» — Надії Савченко, Олега Сенцова і Олександра Кольченка, Миколи Карпюка та Станіслава Клиха, а також Сергія Литвинова. У роботах відображені всі дійові особи судових процесів: починаючи від самих ув'язнених, членів їхніх родин та завершуючи представниками російського правосуддя.

Основою виставки стали роботи журналіста Російської служби Радіо Свобода Антона Наумлюка. Відбулася в Києві, в рамках кампанії #LetMyPeopleGo спільно з «Кримським домом». www.bit.ly/2yGRs70

↑ Київ, Верховна Рада України,
15 квітня 2016 року

Народна депутатка Оксана Юринець
під час флешмобу в підтримку
ратифікації Римського Статуту

↑ Київ, Верховна Рада України,
15 квітня 2016 року

Народний депутат Остап Ємець
під час флешмобу в підтримку
ратифікації Римського Статуту

ПРЯМА ТРАНСЛЯЦІЯ МИРНИХ ЗІБРАНЬ ГРУПОЮ ГРОМАДСЬКОГО СПО- СТЕРЕЖЕННЯ «ОЗОН»

Громадські спостерігачі здійснили онлайн трансляцію мирних зібрань, що були одними з наймасовіших у 2016 році та викликали певне збурення в суспільстві.

- Марш рівності. Відбувся 12 червня 2016 р. у Києві на захист прав ЛГБТІ спільноти.
- «Хресна хода» вірян Української православної церкви Московського патріархату. Відбулася 27 липня 2016 р. у м. Києві.

Громадські спостерігачі «ОЗОН» вели пряму трансляцію з місць подій протягом всієї тривалості мирних зібрань. Завдяки цьому кожен міг спостерігати за подіями онлайн. Також на сторінці ОЗОН у фейсбук постійно з'являлися інформаційні повідомлення про перебіг заходів та подій навколо них. Загалом опубліковано близько 50 повідомлень про кожне зібрання.

ПОКАЗ ВИСТАВИ БІЛОРУСЬКОГО ВІЛЬНОГО ТЕАТРУ «BURNING DOORS» В РЕЖИМІ ОНЛАЙН-ТРАНСЛЯЦІЇ З ПОКАЗУ У ЛОНДОНІ

«Burning Doors» — це історія трьох художників через яку вистава демонструє, що відбувається з митцями, яких держава офіційно визнала своїми ворогами. Присвячена переслідуваним за політичними мотивами в Російській Федерації: Олегу Сенцову, Петру Павленському та Марії Альохіній, учасниці панк-рок групи Pussy Riot. Трансляція організована Центром громадянських свобод та відбулась у Центрі візуальної культури 12 жовтня 2016 р. www.bit.ly/2yHfn71

ТЕЛЕМАРАФОН СОЛІДАРНОСТІ З ІЛЬДАРОМ ДАДІНИМ

20 грудня 2016 року, протягом дня в ефірі Ukrlife TV українські та російські дисиденти, правозахисники озвучили свою підтримку Ільдару Дадіну, який відкрито виступав проти влади Російської Федерації. У грудні 2015 року він був позбавлений волі на три роки. Серед мирних акцій за які його фактично посадили, одиночні пікети на підтримку України, вимоги до Кремля зупинити війну на Донбасі та звільнити українських політв'язнів.

Участь в телемарафоні взяли Йосиф Зісельс, Кирил Подрабінек, Віктор Давидов, правозахисники Євген Захаров, Олександра Матвійчук, Максим Буткевич, Лев Пономарьов, адвокат Ілья Новіков, політв'язні сучасної Росії Юрко Яценко, Михайло Савва, російські біженці та емігранти Михайло Агафонов, Олена Глушко, дружина Ільдара Анастасія Зотова та інші.

www.bit.ly/2yH7xdu

ЩОБ БУТИ ПОЧУТИМИ МИ:

20 разів виходили на прес-конференції та брифінги (щодо тем які стосувались питання змін до законодавства та реформ, ситуації з українськими політичними в'язнями в РФ та Криму, документування порушень прав людини на сході України, результатів спостереження за судовими процесами та мирними зібраннями, презентації звітів, заяв тощо.)

124 рази видавали інформаційні повідомлення, які стосувались новин у сфері захисту прав людини — термінової інформації щодо судових процесів над політичними в'язнями, інформування про перебіг розслідування справ Майдану, перебіг розгляду висновків Тимчасової спеціальної комісії перевірки суддів, роботи Міжнародного кримінального суду, тлумачення законодавства у відношенні до основоположних прав людини тощо.

Інформаційні повідомлення були опубліковані на сторінках в соціальних мережах та поширені серед ЗМІ.

20 заяв було видано ЦГС та у співпраці з іншими організаціями (щодо неприпустимості порушення принципу незалежності суддів, щодо організації процесу розслі-

дування «справи Януковича», щодо пріоритетів у ході переговорів із врегулювання збройного конфлікту на Донбасі, щодо захисту українських політв'язнів у Росії та окупованому Криму, щодо 5 неолітків проекту Конституції, до громадян Нідерландів з закликом підтримати європейський шлях України, щодо проведення Маршу рівності тощо)

13 — публічних заходів у форматі круглих столів, відкритих дискусій та конференцій. Проводились з активним залученням представників органів державної влади, громадянського суспільства, міжнародних організацій, експертів (щодо правосуддя в зоні АТО, імплементації норм міжнародного гуманітарного права, створення гібридних трибуналів, щодо усунення проблем виявлених в ході подій 31.08.2015 року, щодо законодавчого аспекту «мінських домовленостей» (дискусія в Києві та Берліні), щодо становища кримських політичних в'язнів (Брюссель), Громадська оцінка

процесу перевірки суддів, які ухвалювали рішення про обмеження прав громадян під час Євромайдану тощо) та 14 майстерень в рамках Національної правозахисної НЕконференції (щодо судової реформи, реформи МВС, питання міжнародної присутності в Криму, звільнення політичних в'язнів зі списку #letmyreoplego, розслідування справ Майдану, моніторингу судових процесів тощо)

26 — заходів освітнього характеру (лекції, семінари, тренінги, інтерактивні заняття). Проводились для громадських активістів, студентів, журналістів. (Міжнародна школа з прав людини та громадських дій, лекції для студентів «Що спільного в тебе, Ганді та Вацлава Гавела?», семінар для журналістів щодо особливостей роботи Міжнародного кримінального суду, заходи в рамках тижня прав людини в регіонах (м.Ужгород), тренінги для волонтерів щодо моніторингу мирних зібрань тощо)

11 червня
11.30-18.00

Простір ССЛ
вул. Басейна 9г

ЩО СПІЛЬНОГО В ТЕБЕ,
ГАНДІ ТА ВАЦЛАВА ГАВЕЛА?

приходь на вступний курс про права людини

ПРАВА ЛЮДИНИ
ПОНАД УСЬ

Центр громадянських свобод системно працює над вирішенням питань порушення прав людини на міжнародній арені, зокрема здійснює постійне інформування:

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

СТРУКТУРА РАДИ ЄВРОПИ:

- Міжнародну Консультативну панель Ради Європи,
- Спецдоповідачів ПАРЕ,
- Комітет з запобігання тортур Ради Європи,
- Комісара з прав людини Ради Європи
- Постійні представництва країн-членів Ради Європи

СТРУКТУРИ ОБСЄ:

- Парламентську асамблею ОБСЄ
- Офіс Демократичних інституцій та прав людини
- Центр превенції конфліктів (СРК)

- Офіс головування Німеччини в ОБСЄ
- Офіс свободи медіа ОБСЄ
- Спеціальну моніторингову місію ОБСЄ в Україні
- Постійні представництва країн-членів ОБСЄ

СТРУКТУРИ ООН:

- Моніторингову місію з прав людини ООН в Україні
- Офіс комісара з Прав людини ООН
- Комітет з прав людини ООН
- Спецдоповідачів ООН
- Раду ООН з прав людини
- Комісію превенції всіх форм дискримінації щодо жінок
- Офіс міжнародного прокурора Міжнародного Кримінального суду

← 21 вересня 2016 р.,
Варшава, Польща.

Посол Швеції в ОБСЄ
Фредрік Лундквіст
та Олександра Матвійчук
під час Щорічної наради ОБСЄ
з людського виміру

У 2016 році ЦГС презентував альтернативні звіти щодо порушень прав людини в Криму та на Сході України в Міжнародному кримінальному суді, в Комітеті ООН з прав людини та Раді ООН з прав людини, в Європейському парламенті, під час сесії ПАРЕ.

Parlamentum Europaeum

Під час щорічного засідання ОБСЄ з людського виміру (HDIM) представники ЦГС провели з події та 16 адвокаційних зустрічей присвячених порушенню прав людини на Донбасі та в Криму, питанню звільнення українських заручників в РФ, взаємодії Інтерполу з Україною тощо.

ЦГС працює з більш ніж 30 посольствами та постійними представництвами міжнародних структур в Україні.

Окрім того, налагоджений контакт з державними структурами країн Європейського Союзу, Азії та Північної Америки.

Численні резолюції та рекомендації були прийняті в результаті спільної роботи ЦГС та партнерів

НАШІ ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ЗА 2016

ЗАВДЯКИ ВПЛИВУ ЦГС ДО РЕЗОЛЮЦІЇ ПАРЕ № 2112, 2016 УВІЙШЛИ ПОЛОЖЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ УКРАЇНИ

А саме йдеться про наступні вимоги до Уряду України:

- Привести українське законодавство у відповідність до Міжнародного гуманітарного права;
- Внести зміни до законодавства про амністію, щоб не допустити звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які скоювали воєнні злочини, а також усунення можливості застосувати амністію до відповідного розслідування та судового розгляду;

- В найкоротші терміни ратифікувати Римський статут Міжнародного кримінального суду (пункт 10.1.1).

Резолюція ПАРЕ прийнята внаслідок адвокаційних зусиль Центру громадянських свобод (зустрічі з спецдоповідачами, спеціальні заходи в рамках ПАРЕ, постійне інформування в робочому порядку).

ООН ОФІЦІЙНО РОЗПОВСЮДИЛА ЗВІТ ПРАВОЗАХИСНИКІВ, ЩО ЗАСВІДЧУЄ СИСТЕМНІ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЗОКРЕМА, ЖОРСТОКЕ СТАВЛЕННЯ ТА КАТУВАННЯ ОСІБ, ЯКІ БУЛИ НЕЗАКОННО ПОМІЩЕНІ ДО МІСЦЬ НЕСВОБОДИ.

Звіт «Ті, що пережили пекло: свідчення жертв про місця незаконного позбавлення

воли на Донбасі» був розповсюджений Секретаріатом ООН серед членів Ради Безпеки ООН та Генеральної Асамблеї ООН. Завдяки цьому правозахисникам вдалося привернути увагу світової спільноти до злочинів, які здійснюються на окупованій території Донбасу (Донецька і Луганська області України).

Звіт виданий коаліцією громадських організацій та ініціатив «Справедливість заради миру на Донбасі». ЦГС брав участь в підготовці звіту та здійснював адвокацію його результатів серед міжнародних організацій та установ.

РОЗРОБЛЕНИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ, ЩО ВВОДИТЬ В КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС ПОНЯТТЯ «ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ» ТА ПРИВОДИТЬ ПОНЯТТЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

До розробки законопроекту були залучені найкращі українські та міжнародні експерти в цій сфері, а також законопроект отримав схвальні відгуки та підтримку ряду міжнародних організацій серед яких Міжнародний комітет Червоного Хреста, Парламентарії за глобальні дії, Global Rights Compliance, Коаліція за Міжнародний Кримінальний Суд тощо.

СТВОРЕНІ ЗАКОНОДАВЧІ УМОВИ ДЛЯ РАТИФІКАЦІЇ РИМСЬКОГО СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Центр громадянських свобод веде кампанію за повне приєднання України до Міжнародного кримінального суду з 2013 року.

Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р. внесені зміни до ст. 124 Конституції України, які

створюють законодавчі умови ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду. (Однак ця норма набирає юридичної сили через три роки з моменту набрання чинності інших змін до Конституції, що неодноразово підлягало критиці зі сторони правозахисних організацій).

ЗА 2016 РІК ЗВІЛЬНЕНІ ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ ЗІ СПИСКУ #LETMYREORLGO: САВЧЕНКО НАДІЯ, АФАНАСЬЄВ ГЕННАДІЙ, СОЛОШЕНКО ЮРІЙ

ЗВІЛЬНЕНА ПОЛОНЕНА ЖУРНАЛІСТКА МАРІЯ ВАРФОЛОМЕЄВА

Центр громадянських свобод бореться за звільнення всіх полонених, що

утримуються на окупованому Донбасі. Зокрема ЦГС, напередодні зустрічі «Нормандської четвірки» у Мюнхені ініціювали міжнародну онлайн-акцію спрямовану на виконання пункту про звільнення полонених — #FreeDonbasHostages. Серед цивільних полонених на захист яких виступив Центр громадянських свобод була також Марія Варфоломеєва, яка 17 березня 2016 р. була звільнена.

ТАКОЖ У 2017 РОЦІ БУЛИ ЗВІЛЬНЕНІ УКРАЇНСЬКІ НЕЗАКОННО ЗАСУДЖЕНІ В'ЯЗНІ:

- журналіст **Коцаба Руслан** — був визнаний Amnesty International «в'язнем сумління»
- росіянка **Леонова Анастасія**.

Центр громадянських свобод виступав на захист обидвох в'язнів, волонтери групи громадського спостереження «ОЗОН» здійснювала нагляд за судовими процесами.

ПОПУЛЯРНІСТЬ РЕСУРСУ

! Сторінка **Євромайдан SOS** у фейсбук нараховує більш ніж 120 тисяч підписників та входить до списку топ-100 україномовних сторінок у мережі, що читають користувачі фейсбуку.

! Сторінка кампанії **Let My People Go Ukraine** у 2016 році увійшла до фінального туру 12-го міжнародного конкурсу онлайн-активізму «The Bobs — Best of Online Activism», що проводиться німецькою медіакомпанією Deutsche Welle.

ТОП- 100

МІЖНАРОДНІ:

Міжнародна Платформа
«Громадянська Солідарність»

Ініціативна група
з прав людини в Криму

Міжнародна коаліція
«Ініціативна група з прав
людини в Криму»

fidh

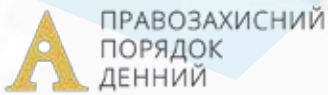
Міжнародна федерація за права
людини (International Federation
for Human Rights – FIDH)

ДОРАДЧІ:

- Експертна рада при Уповноваженому ВРУ з прав людини
- Експертна рада при Комітеті з прав людини, національних меншин та міжнародних відносин
- Експертна рада при Міністерстві внутрішніх справ

ПЛАТФОРМИ В ЯКИХ МИ БЕРЕМО УЧАСТЬ:

УКРАЇНСЬКІ:

Правозахисний порядок денний

Ініціатива Розмаїття

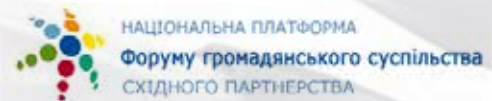
Ресурсний центр для допомоги
вимушеним переселенцям

Коаліція протидії дискримінації

Коаліція НУО «Справедливість
заради миру на Донбасі»

Національна платформа
Східного партнерства

*Ксенія
Шиманська*

*Марія
Іваник*

*Анастасія
Черноштан*

*Марія
Лисенко*

Паліна Бродик

*Олександра
Купченко*

*Любов
Гончарова*

НАША КОМАНДА

У 2016 році наша команда складалась з 14 штатних працівників, що працювали в різних напрямках та ініціативах. Також до роботи ЦГС долучались експерти.

*Олександра
Романцова*

*Ірина
Думич*

*Олександра
Матвійчук*

*Валерія
Рибак*

*Ірина
Ковбаса*

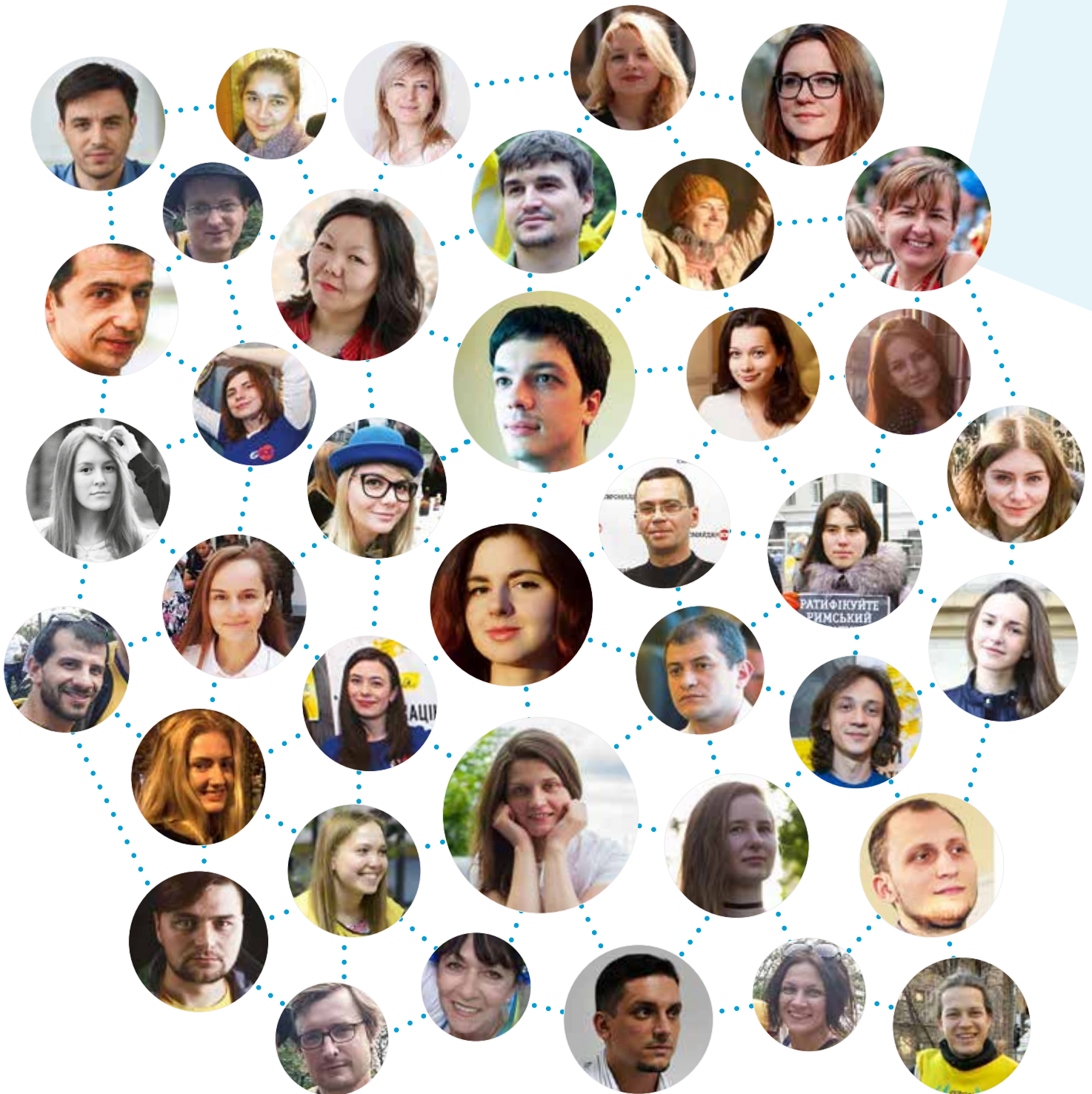

*Марія
Томак*

АЛЕ МИ БУЛИ Б БЕЗСИЛІ,
ЯКБИ НЕ ТІ, ХТО ПІДТРИМУЄ НАС
ВОЛОНТЕРСЬКОЮ ПРАЦЕЮ ТА НАДИХАЄ

НАШІ ДРУЗІ ТА ВОЛОНТЕРИ:

СПІВПРАЦЯ ЗІ ЗМІ

НАС ТРАНСЛЮВАЛИ ТА ЦИТУВАЛИ ТОП-ЗМІ:

1+1

UKRIFE TV

Українська правда

5 канал

DW

Главком

Еспресо TV

Новое время

УКМЦ

Громадське ТВ

ЦензорНет

Уніан

Громадське радіо

Дзеркало тижня

2 716 883
European Commission

SIGRID
RAUSING
TRUST

1 888 853
The Sigrid Rausing Trust

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

1 300 000
MATRA

875 237
National Endowment for Democracy

774 723
US Embassy
and US State Department

741 183
UNDP Ukraine

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

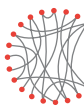
НАШІ ДОНОРИ
У 2016 РОЦІ:

Усі суми зазначені у гривнях

International
Renaissance Foundation

663 750

NETHERLANDS
HELSINKI
COMMITTEE

Netherlands Helsinki
Committee

621 980

Friends of the
Helsinki Movement
Foundation

566 254

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

USAID Ukraine

371 943

Alyans KM Ltd

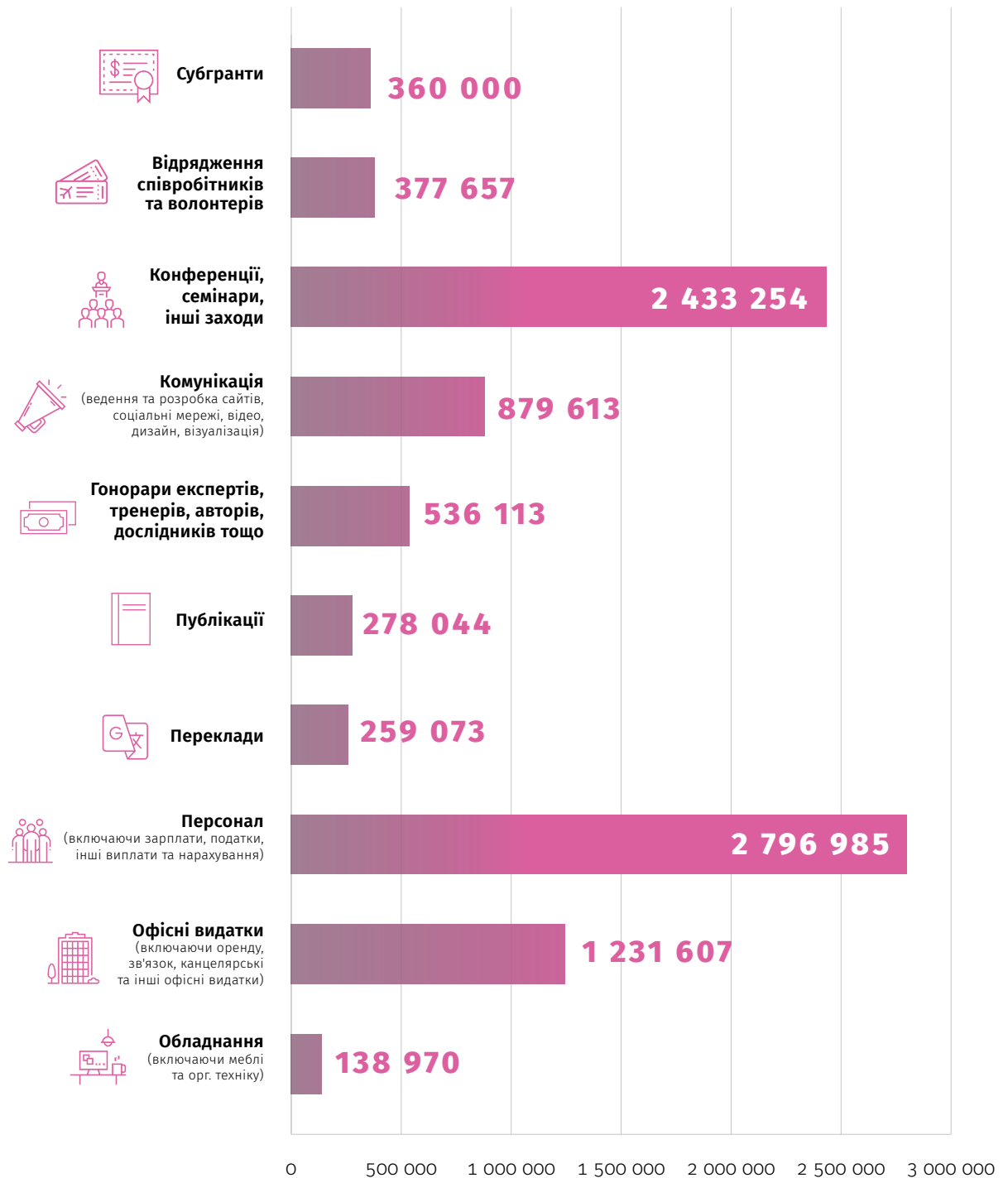
25 000

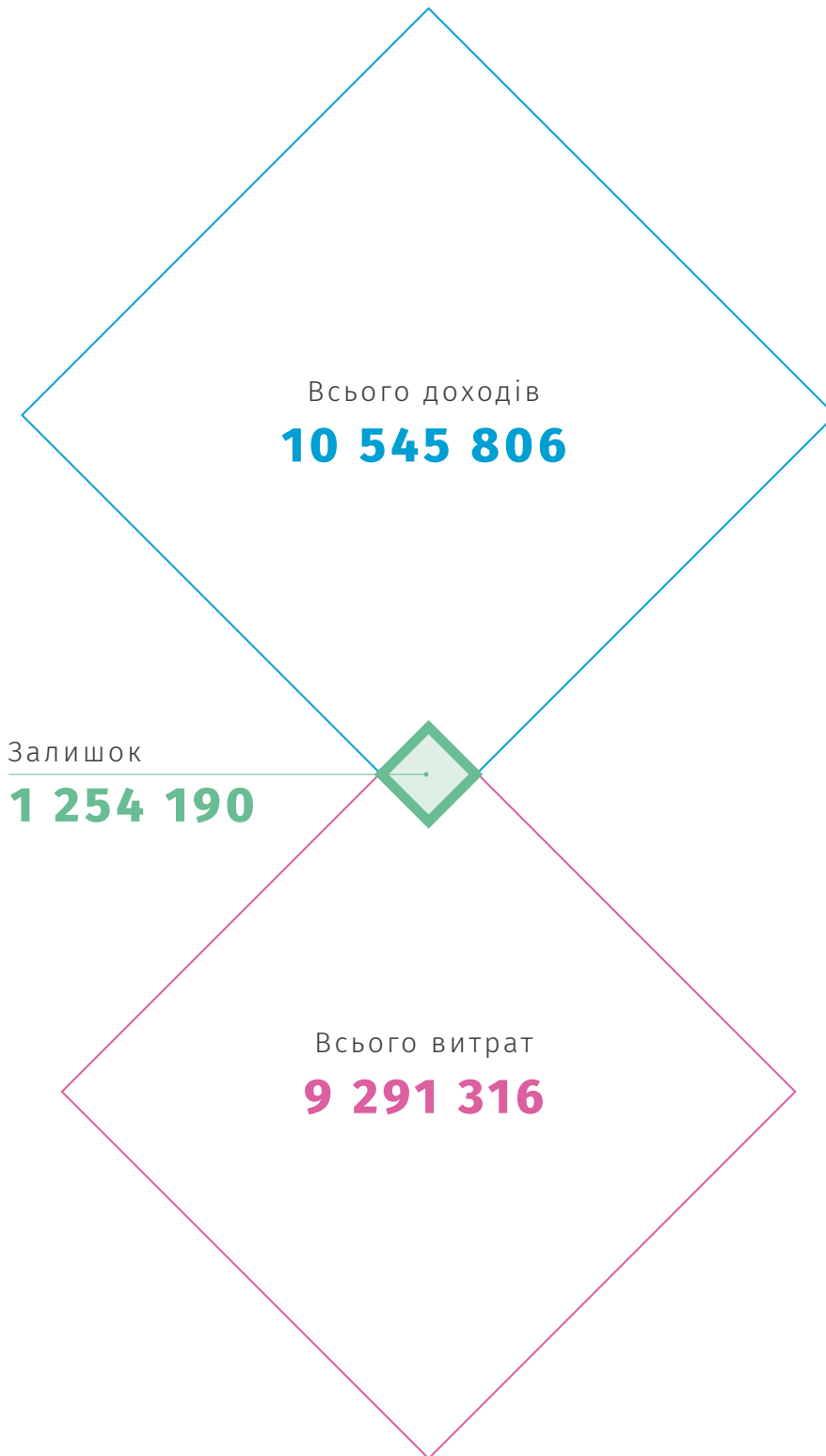
3 000 000
2 500 000
2 000 000
1 500 000
1 000 000
500 000
0

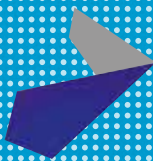
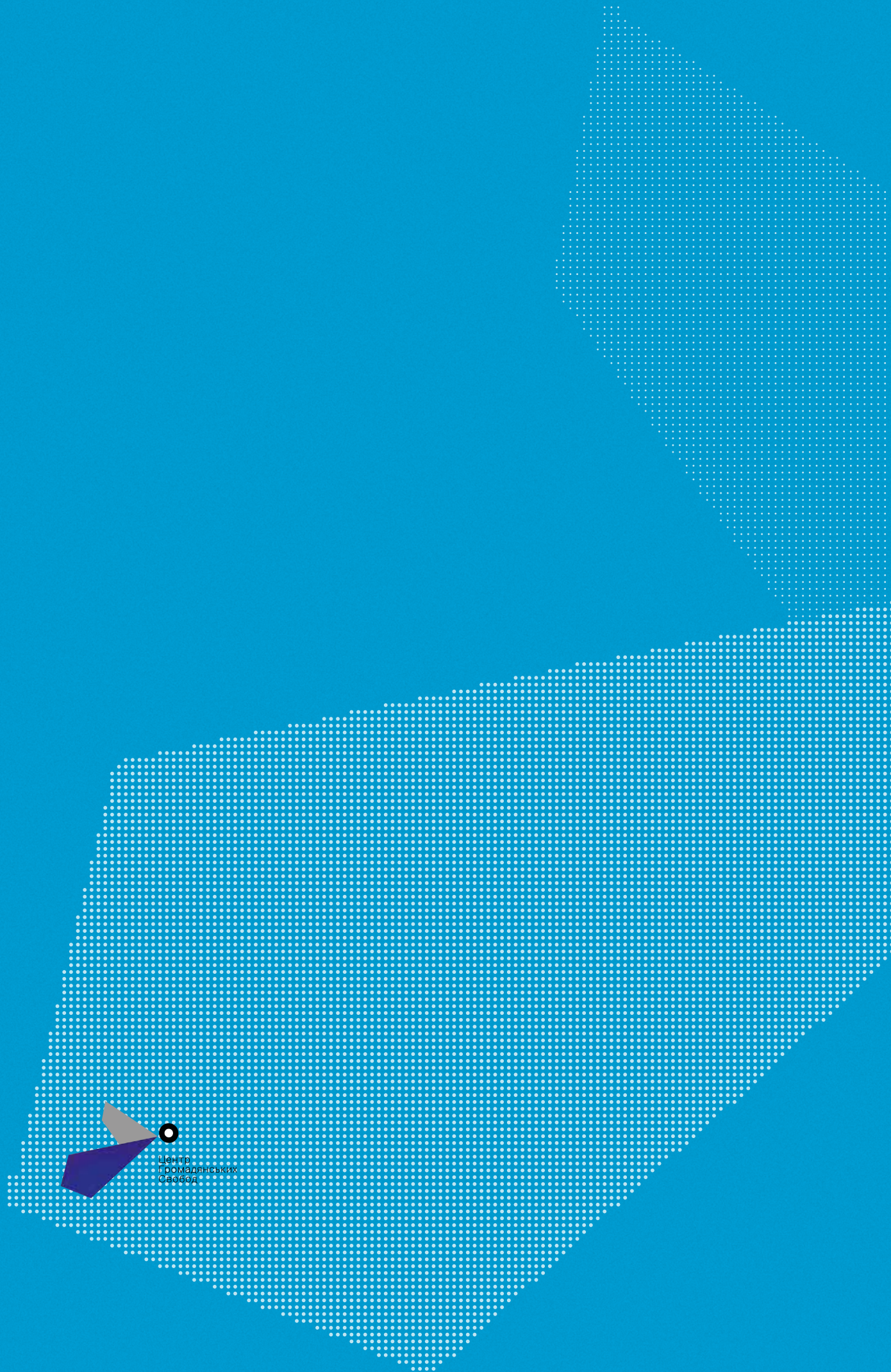

ВИДАТКИ (УСІ СУМИ ЗАЗНАЧЕНІ У ГРИВНЯХ)

Центр
Громадянських
Свобод